

On the Stalking Dimension of Violence Against Women

Veda Bilican Gökkaya ^{1,a,*}

¹ Department of Social Works, Faculty of Letters, Sivas Cumhuriyet University, Sivas, Türkiye

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 27/03/2023

Accepted: 03/05/2023

ABSTRACT

Violence, which is a global problem, constitutes an important public health problem that almost all societies struggle with. Stalking represents one of the dimensions of violence that deeply impacts the physical and mental health of individuals, especially women, and reduces their quality of life, regardless of any difference (religion, language, ethnicity, socio-economic status, etc.).

Stalking, a phenomenon as old as the history of humanity but is quite new to be expressed as a crime, "refers to a constellation of behaviors involving repeated and persistent attempts to impose on another person unwanted communication and/or contact" (Mullen et al., 1999: 1244).

The present study addressed what stalking, the dimension of violence against women, was, the elements constituting the crime, the methods used in stalking, the causes of stalking, who the stalker and victims of stalking were/their common characteristics, the duration of stalking, the adverse effects of stalking on victims and its consequences. Hence, it was aimed to raise/increase awareness of stalking.

The research is a qualitative study based on a literature review. In this research, studies on stalking (articles, theses, books, internet resources, legal regulations, laws, etc.) were screened, the statistical data of the studies on the subject were reviewed and evaluated, the study was reported, and suggestions were presented in the following process.

Keywords: Violence, Violence Against Women, Stalking

Kadına Yönelik Şiddetin İsrarlı Takip Boyutu Üzerine

ÖZ

Küresel bir sorun olan şiddet hemen hemen tüm toplumların mücadele ettiği önemli bir halk sağlığı sorunudur. Hiçbir fark (din, dil, etnik köken, sosyo-ekonomik durum vb.) gözetmeksizin bireylerin özellikle de kadınların bedensel ve ruhsal sağlıklarını derinden etkileyen, onların yaşam kalitelerini düşüren şiddetin, boyutlarından birini de ısrarlı takip (stalking) oluşturmaktadır.

İnsanlık tarihi kadar eski bir olgu olan ancak suç olarak ifade edilmesi oldukça yeni olan ısrarlı takip; "başka bir kişiye, istenmeyen iletişim ve/veya temas kurmaya yönelik tekrarlanan ve ısrarlı girişimleri içeren bir davranışlar kümesini ifade etmektedir" (Mullen vd., 1999: 1244).

Bu çalışmada, kadına yönelik şiddetin bir boyutu olan ısrarlı takibin ne olduğuna, suç oluşturan unsurlarına, ısrarlı takipte kullanılan yöntemlere, takibin nedenlerine, takipçilerin ve mağdurların kim olduklarına/ortak özelliklerine, takibin süresine, takibin mağdurlar üzerinde yarattığı olumsuz etki ve sonuçlarına yer verilmiş, dolayısıyla ısrarlı takiple ilgili farkındalığın oluşturulması/artırılması amaçlanmıştır.

Çalışma, literatür taramasına dayalı nitel bir çalışmadır. Bu çalışmada ısrarlı takip (stalking) ile ilgili yapılmış çalışmalar (makale, tez, kitap, internet kaynakları, yasal düzenlemeler, kanunlar vb.), taranmış, konuyla ilgili yapılmış çalışmaların istatistiki verileri gözden geçirilerek, değerlendirilmiş sonraki süreçte çalışma raporlandırılmış ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Kadına Yönelik Şiddet, İsrarlı Takip

Süreç

Geliş: 27/03/2023

Kabul: 03/05/2023

Copyright

This work is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International License

Bilican76@gmail.com

<https://orcid.org/000-0001-5083-6445>

How to Cite: Bilican Gökkaya, V., (2023) On the Stalking Dimension of Violence Against Women, CUJOSS, 47(1): 51-60

Giriş

İnsan hakları temelinde bir hak ihlali olarak karşımıza çıkan şiddet, toplumda özellikle kadın ve çocukları mağdur etmektedir. Biçim ve boyutları

zamana ve topluma göre değişiklik gösteren şiddetin önemli bir boyutunu ise ısrarlı takip oluşturmaktadır.

Birden fazla kişinin yaşadığı kronik bir sorun (Sheridan vd., 2003: 149) olan ısrarlı takip (stalking); "başka bir kişiye, istenmeyen iletişim ve/veya temas

kurmaya yönelik tekrarlanan ve ısrarlı girişimleri içeren bir davranışlar kümesini ifade etmektedir” (Mullen vd., 1999: 1244).

“Eski bir davranış, yeni bir suç” (Meloy, 1999: 85; Douglas ve Dutton, 2001: 520; Björklund, 2010: 16) olan ısrarlı takip, 1990’lı yıllara kadar suç olarak tanımlanmamış ancak ABD’nin Kaliforniya Eyaleti’nde Rebecca Schaeffer adlı kadın oyuncunun 1989’da takipçisi tarafından öldürülmesinin ardından yasalarda yerini almıştır (Meloy, 1999; Coleman, 1997; Spitzberg ve Cupach, 2003; Gürgezoğlu, 2010; Başar ve Sakallı, 2021).

İsrarlı takip olgusuna Türk mevzuatında ise ilk kez 2012 yılında “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun”un 1. Maddesinde yer verilmiş, ne var ki, söz konusu Kanun’da ısrarlı takibe ilişkin herhangi bir tanım yapılmamıştır. Daha sonraki süreçte bu Kanun’un uygulanmasına yönelik olarak çıkarılan “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği”nin 3. Maddesinin (ş) bendinde ısrarlı takip kavramı tanımlanmıştır (Uymaz ve Akdağ, 2015: 59).

Ülkemizde ısrarlı takibin suç olarak düzenlenmesinde ise iki önemli olay yer almaktadır. Bunlardan ilki; İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi (AIHM)’nin 9 Haziran 2009 tarihli “Opuz-Türkiye kararı”, diğeri ise; 11 Mayıs 2011 tarihli “Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)”dir. Her ne kadar, 19 Mart 2021 tarihinde yayınlanan Cumhurbaşkanı Kararı ile İstanbul Sözleşmesi’nden çekilmiş olursa da ısrarlı takibin ayrı bir suç olarak düzenlenmesi, Türk Ceza Kanunu’na, 12.05.2022 tarihli Kanun değişikliği ile eklenen 123/A Maddesi ile gerçekleşmiş ve böylece ısrarlı takip, suç olarak mevzuattaki yerini almıştır (Özar, 2022: 1403-1404).

Takip etmede kasıt, eylemde tekrar ve kişide korku uyandırma (Spitzberg, 2002: 262) gibi unsurlardan oluşan, takipçilerin genelde erkek, mağdurların ise kadınlardan oluştuğu ısrarlı takibin nedenlerine bakıldığında ise; takipçinin mağdurla iletişime geçme/ilişki başlatma, mağdur üzerinde kontrol sağlama isteği (Spitzberg ve Cupach, 2003; Başar ve Sakallı, 2021: 25; Tjaden ve Thoannes, 2000; Gürgezoğlu, 2010: 27; Zorluoğlu-Yılmaz, 2020: 218; Doğan, 2014: 143), mağdura korku aşılama isteği, kıskançlık (Gürgezoğlu, 2010: 27-28) gibi nedenler görülebilmektedir.

Farklı yöntemlerin (telefonla arama, e-postayla mağdura ulaşmaya çalışma, hediyeler gönderme, hedefindeki kişiyi sokakta takip etme, gözetleme vb.) kullanıldığı ısrarlı takibin sonucunda mağdurlar; sosyo-ekonomik, psikolojik, fiziksel vb. birçok olumsuzluk yaşayabilmektedirler.

Dolayısıyla ortaya çıkan bu olumsuzlukların önlenmesi, mağdurun etkin bir şekilde korunabilmesi için yasal düzenlemelerin oluşturulması ya da oluşturulmuş ise bu yasaların etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak gerekmektedir. Toplumdaki sorunların çözümünde hukuksal kararlar ve uygulamalar oldukça etkin ve caydırıcı olsa da bunlarla beraber toplumdaki bilincin artırılması da bu sorunla mücadele etmede hatta bu sorunun ortaya çıkmasını önlemede etkin bir yoldur.

Şiddet, Kadına Yönelik Şiddet ve Şiddet Türleri

Şiddet: Küresel bir sorun olan şiddet hemen hemen tüm toplumların mücadele ettiği önemli bir halk sağlığı sorunudur. Hiçbir fark (dini, siyasi, etnik köken, sosyo-ekonomik durum vb.) gözetmeksizin bireylerin bedensel ve ruhsal sağlıklarını derinden etkileyen, onların yaşam kalitelerini düşüren şiddeti, Dünya Sağlık Örgütü; “*sahip olunan güç ve kuvvetin; yaralanma, ölüm, psikolojik zarar, gelişim geriliği veya yoksunluğa yol açan veya yol açma olasılığı yüksek bir biçimde, kişinin kendisine, bir başka kişiye, bir gruba veya bir topluluğa karşı tehdit yoluyla ya da kasıtlı uygulanması*” (WHO, 2002; Björklund, 2010: 14) olarak tanımlamıştır.

Dilimizde “*bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğlilik, sertlik, ...Bir hareketten doğan güç, ...Karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma*” (TDK, 2023) vb. gibi anlamlara gelen şiddet kavramı, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’da (Madde 2/d); “*kişinin fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranış*” (Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, 2012; Uymaz ve Akdağ, 2015: 51; Öztürk, 2017: 19-20) olarak tanımlanmıştır.

Kadına Yönelik Şiddet: Zamana ve topluma göre biçim ve boyutları değişen, eşitsiz güç ilişkilerinin olduğu her yerde (özel ve kamusal alanda) kendini gösteren şiddete, toplumsal yapı içerisinde genelde kadınlar ve çocuklar maruz kalmaktadır. Günümüzde dahi güncelliğini koruyan ve bir hak ihlali olarak karşımıza çıkan kadına yönelik şiddet, Birleşmiş Milletler Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesi’nde, “*ister kamusal, ister özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik acı veya ıstırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayanan bir eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma*” (UN: 1993; Sallan Gül, 2013: 33; Palmen vd., 2016: 9) olarak tanımlanmıştır.

Erkek egemen sistem içerisinde sadece cinsiyetlerinden dolayı -denetim, baskı ve kontrol altında tutulmak amacıyla- şiddete maruz kalan

kadınlara uygulanan şiddetten ne anlaşılması gerektiğini, Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) (Madde: 3/a) ise şöyle ifade etmiştir: “*Kadına karşı şiddetten, kadınlara karşı bir insan hakları ihlali ve ayrımcılık anlaşılacak ve bu terim, ister kamu ister özel yaşamda meydana gelsinler, söz konusu eylemlerde bulunma tehdidi, zorlama veya özgürlüğün rastgele bir biçimde kısıtlanması da dahil olmak üzere, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar ve acı verilmesi sonucunu doğuracak toplumsal cinsiyete dayalı tüm şiddet eylemleri olarak anlaşılacaktır*” (Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi, 2011; Palmen vd., 2016: 9).

Şiddet Türleri: “*Bireylerin bedensel ve ruhsal açıdan zarar görmesine, yaralanmasına neden olan bireysel ve toplu hareketlerin tamamı*” (Mavili, 2014: 15; Sallan Gül, 2013: 17) olan şiddetin türlerine bakıldığında ise genelde; fiziksel, duygusal/psikolojik, cinsel, ekonomik, dijital ve ısrarlı takip şeklinde sınıflandırıldığı görülmektedir.

Fiziksel güç kullanarak, başkasına zarar vermek – vurmak, tokatlamak, tekmelemek, saçını çekmek, yumruklamak vb.- fiziksel şiddet iken (Meloy, 1999: 92; Güllü ve Çiftçi, 2022: 4), hakaret etmek, tehdit etmek, kışkırtmak yapmak, aşağılamak, küçük düşürmek, kişinin hareket özgürlüğünü kısıtlamak vb. (Güllü ve Çiftçi, 2022: 4.) duygusal/psikolojik şiddettir. Kişinin “*iradesi dışında ilişki kurma, tecavüz, sözlü ve fiili olarak gerçekleştirilen taciz olayları*” (Uluocak vd., 2014: 21) cinsel şiddet iken kişinin parasını kontrol etmek/denetlemek vb. ekonomik şiddettir (Bilican-Gökkaya, 2018). “*Teknolojik araçların, kadını kontrol etmek, denetlemek, küçük düşürmek, aşağılamak ve cezalandırmak amacıyla kullanılması*” (Morçatı, Şiddet Biçimleri) dijital şiddet iken “*bir insanın tehdit olarak algılayacağı veya korku duyacağı şekilde sürekli olarak tekrarlanan ve takip şeklinde gerçekleşen kasıtlı davranışlar*” (Özar, 2022: 1400) ise ısrarlı takiptir.

İsrarlı Takip (Stalking)

Literatürde ciddi bir suç ve halk sağlığı sorunu (Dennison ve Thomson, 2002: 543) olarak ifade edilen ve birçok disiplin -psikoloji, sosyoloji, kriminoloji vb.- tarafından ele alınan ısrarlı takip kavramı, İngilizce’de “*stalking*” kavramı ile ifade edilmektedir. Bu kavram, “*sözlükte ‘bir kişiye saldırmak veya birini yakalamak, öldürmek için takip etmek’ şeklinde ifade edilmekte olup, Türkçeye ‘musallat olma’, ‘dadanma’, ‘sırnaşma’ olarak çevrilmektedir*” (Uymaz ve Akdağ, 2015: 52). “*Kelimenin kökeni ise avcılık faaliyetine dayanmakta; avını sessizce ve dikkatlice izleyip ürktmeden ve sezdirmeden ona yaklaşmayı ifade etmektedir*” (Özar, 2022: 1400).

Amaçlı bir davranış biçimi (Carney ve Barner, 2012: 291) olarak ifade edilen ısrarlı takip kavramının

pek çok tanımı yapılmıştır. Meloy ve Gothard (1995), kasıtlı, kötü niyetli ve tekrarlanan şekilde başka birini takip etme ve taciz etme (Akt.: Björklund, 2010: 16) olarak tanımlarken Black ve arkadaşları (2011: 37), fail tarafından kullanılan ve mağdurda istenmeyen, onda korku ya da güvenlik kaygısı uyandıran taciz veya tehdit taktikleri olarak tanımlamaktadır.

Cinsiyet Eşitliği Avrupa Enstitüsü (EIGE) ısrarlı takibi, “*mağdurun yaşam tarzına ciddi şekilde zarar verecek ve hedeflenen kişide doğrudan ya da dolaylı olarak endişe, korku veya hasar uyandıracak şekilde yakınlık kurma çabasıdır*” (Akt.: Özar, 2022: 1400) olarak tanımlarken Spitzberg (2002: 262) çalışmasında; bir kişi kasıtlı, devam eden, istenmeyen ve korku uyandıran bir şekilde takip edildiğinde veya taciz edildiğinde meydana gelen olay olarak tanımlamaktadır.

Birden fazla kişinin yaşadığı kronik bir sorun (Sheridan vd., 2003: 149) olan ısrarlı takip Meloy (1999: 85)’a göre “*eski bir davranış, yeni bir suçtur*” (Douglas ve Dutton, 2001: 520; Björklund, 2010: 16). Meloy bu ifadeyle; takip etmenin, insan davranışının bir parçası olduğunu ancak son zamanlarda saldırgan bir davranış olarak yasalarda yer aldığını/suç kabul edildiğini belirtmektedir (Douglas ve Dutton, 2001: 520; Mullen vd., 1999: 1244).

Araştırmalara bakıldığında 1990’lı yıllara kadar suç olarak tanımlanmayan ısrarlı takip (Spitzberg, 2002: 261) ile ilgili yasal düzenlemelerin, ilk olarak ABD’nin Kaliforniya eyaletinde çıkarılan takip yasasıyla başladığı görülmektedir. Şöyle ki, hukuksal olarak yasaklanan en yaygın eylemlerden biri olan (Meloy ve Fisher, 2005: 1) ısrarlı takip, ilk olarak Kaliforniya’da Rebecca Schaeffer isimli kadın oyuncunun, 1989’da takipçisi tarafından öldürülmesinden sonra yasalara girmiştir. O yıllarda Amerika’da ünlü bir oyuncu olan Schaeffer, kendisini üç yıldır takip eden hayranı Robert Bardo tarafından evinin kapısında silahla vurularak (1989) öldürülmüştür (Gürgezoglu, 2010: 18).

“Rebecca’nın katili Robert Bardo, oyuncu olan Rebecca’ya hayranlık duymaya başlamıştır. Oyuncuya mektuplar gönderir, daha sonra oyuncuyla temasa geçmek için oyuncunun şov programı yaptığı stüdyoya gelir; fakat güvenlik görevlilerinin engellemeleri nedeniyle oyuncuya ulaşamaz. İkinci bir girişimde daha bulunur ancak bu girişiminde de başarılı olamaz. Fakat ısrarından vazgeçmez ve oyuncunun yaşadığı şehir olan Los Angeles’a bir kez daha gider, bu sefer oyuncunun yaşadığı yeri tespit eder. Oyuncunun evine giderek onunla konuşmak ister ancak talebi olumsuz karşılanınca ilgisi nefrete dönüşür ve oyuncuya saldırarak onu evinde öldürür” (Uyumaz ve Akdağ, 2015: 53).

Kamuoyunda geniş yer tutan bu olayın ardından ilki (1990) Kaliforniya’da olmak üzere, sonrasında ABD’nin diğer eyaletlerinde ve Hollanda, İrlanda, Avustralya, İngiltere, Danimarka, Almanya, Avusturya, Belçika, Kanada gibi pek çok ülkede ısrarlı takip ile ilgili

yasal düzenlemeler yapılmıştır (Tjaden ve Thoennes, 1998; Doğan, 2014; Başar ve Sakallı, 2021).

Israrlı Takip Suçunu Oluşturan Unsurlar

Takip etme ile ilgili yasal düzenlemeler, her ne kadar toplumdan topluma değişse de suç olan takip eylemini, normal/masum bir takip eyleminden ayıran unsurlar genelde; takip etmede kasıt, eylemde tekrar ve kişide korku uyandırma (Spitzberg, 2002: 262; Meloy ve Fisher, 2005: 1; Björklund, 2010: 17; Carney ve Barner, 2012: 291) şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Konu ile ilgili çalışmalara bakıldığında takip suçunu oluşturan unsurlar içerisinde özellikle mağdurun, takibi nasıl algıladığına ilişkin fikirler ön plana çıkmaktadır. Mağdur yaşamış olduğu takibi; masum bir takip/normal bir takip olarak mı görüyor? Yoksa o takipten korku ve endişemi duyuyor? Eğer ısrarlı takip, mağdur için büyük stres kaynağı oluyorsa normal/günlük hayatının gidişatını etkiliyorsa mağdurun psikolojisini bozuyorsa (Özar, 2022: 1412) günlük rutinlerini yerine getirmede ciddi zorluk çekiyorsa (Doğan, 2014: 140) o takip, suç unsuru oluşturmaktadır.

Israrlı Takipte Takipçilerin Kullandığı Yöntemler

Takipçiler, hedeflerindeki kişilere/mağdurlara ulaşmak, onlarla iletişim kurmak için doğrudan ya da dolaylı olarak birçok yöntem kullanmaktadırlar. Bu yöntemlerden ilki, mağduru telefonla aramaktır (Douglas ve Dutton, 2001: 527; Gürgezoğlu, 2010: 3-4; Bozbayındır ve Önok, 2022: 305; Mullen vd., 1999: 1244; Özar, 2022: 1409; Başar ve Sakallı, 2021: 24-25; Doğan, 2014: 143; Zorluoğlu-Yılmaz, 2020: 218; Björklund, 2010: 17-18; Türkmen, 2010: 1390-1391). Yapılan bu aramalar, çoğu zaman uygunsuz yer ve zamanlarda olmaktadır. Örneğin; mağdur, sabaha karşı veya işyerinden aranmaktadır. Mağduru arayan takipçi, mağdur tarafından telefona cevap verildiğinde ya hemen telefonu kapmakta ya da telefonda sessiz kalmayı tercih etmektedir (Doğan, 2014: 143-144).

Takipçiler tarafından kullanılan diğer bir yöntem; takipçinin hedefinde olan kişiye mektup yazması (Douglas ve Dutton, 2001: 527; Uymaz ve Akdağ, 2015: 55-56) veya elektronik postayla ona ulaşmaya çalışmasıdır (Gürgezoğlu, 2010: 3-4; Bozbayındır ve Önok, 2022: 305; Mullen vd., 1999: 1244; Özar, 2022: 1409; Başar ve Sakallı, 2021: 24-25; Reno vd., 1998: 5; Doğan, 2014: 143; Zorluoğlu-Yılmaz, 2020: 218; Björklund, 2010: 17-18; Türkmen, 2010: 1390-1391). Diğer bir yöntem ise mağdurun bulunduğu herhangi bir kamusal alana gizlice sızmak veya mağdura ait bir mülke izinsizce girmektedir (Bozbayındır ve Önok, 2022: 305; Sheridan vd., 2003: 149-150; Doğan, 2014: 140; Reno vd., 1998: 5).

Mağdurun internette ziyaret ettiği siteleri; e-posta, kısa mesaj ve diğer yollarla yaptığı yazışmaları takibe almak, sosyal ağlar üzerinden kişinin arzu etmediği resimlerini ve bilgilerini yayınlamak

(Bozbayındır ve Önok, 2022: 305; Özar, 2022: 1409; Başar ve Sakallı, 2021: 24-25; Uymaz ve Akdağ, 2015: 55-56) da kullanılan diğer ısrarlı takip yöntemleridir.

Takipçilerin, farklı mecralarda -işyerinde, kamuya açık yerlerde, internette vb.- mağdurun dedikodusunu yapması (Bozbayındır ve Önok, 2022: 305; Başar ve Sakallı, 2021: 24-25; Uymaz ve Akdağ, 2015: 55-56; Doğan, 2014: 140; Zorluoğlu-Yılmaz, 2020: 218; Catalano, 2012: 1; Björklund, 2010: 17-18; Türkmen, 2010: 1390-1391), mağdura istemediği halde hediyeler (çiçek, çikolata, kitap vb.) göndermesi de kullanılan yöntemler arasındadır (Douglas ve Dutton, 2001: 527; Gürgezoğlu, 2010: 3-4; Başar ve Sakallı, 2021: 26; Uymaz ve Akdağ, 2015: 55-56; Zorluoğlu-Yılmaz, 2020: 218; Türkmen, 2010: 1390-1391; Reno vd., 1998: 5).

Mağduru cadde veya sokakta takip etmek, gözetlemek de takipçinin kullandığı yöntemlerdendir (Mullen vd., 1999: 1244; Spitzberg, 2002: 262-269; Björklund, 2010: 17-18; Türkmen, 2010: 1390-1391). Hatta takipçi bazen mağduru korkutmak ve onu takip ettiğini göstermek/kanıtlamak için mağdura o gün neler yaptığı, ne giydiği hakkında bilgi bile verebilmektedir (Doğan, 2014: 144).

Takipçinin kullandığı yöntemlerden bir diğeri ise mağdur adına/hesabına mal ve hizmet siparişi vermektir (Mullen vd., 1999: 1244; Bozbayındır ve Önok, 2022: 305; Björklund, 2010: 17-18). Bu konuda en yaygın olan; sabahın erken saatlerinde teslim edilmesi istenen pizza siparişleridir. Diğer yandan mağdur adına dergiye/dergilere abone olma veya uçak bileti satın alma da yapılabilmektedir (Mullen vd., 1999: 1246).

Mağdurun mallarına ve eşyalarına zarar vermekte kullanılan yöntemler arasındadır. Örneğin; mağdurun evinin camını kırmak, arabasını çizip, lastiğini patlatmak (Bozbayındır ve Önok, 2022: 305; Başar ve Sakallı, 2021: 24-25; Başar ve Sakallı, 2021: 26; Doğan, 2014: 143-144), mağdurun evinin duvarlarına yazı yazmak (Mullen vd., 1999: 1244; Doğan, 2014: 143-144) vb. gibi.

Süreklili mağdurun karşısında çıkmak (Douglas ve Dutton, 2001: 527; Özar, 2022: 1409; Başar ve Sakallı, 2021: 24-25; Başar ve Sakallı, 2021: 26; Doğan, 2014: 143-144; Zorluoğlu-Yılmaz, 2020: 218; Regehr, 2009: 262; Türkmen, 2010: 1390-1391), ailesiyle arkadaşlarıyla iletişime geçmeye, onlarla yakınlaşmaya çalışmak, mağdurla ilgili arkadaşlarından bilgi almaya uğraşmak (Başar ve Sakallı, 2021: 25) ya da mağduru, yakınlarına/sevdiklerine/hayvanlarına zarar vermeye tehdit etmek de takipçinin kullandığı yöntemler arasındadır (Gürgezoğlu, 2010: 3-4; Bozbayındır ve Önok, 2022: 305; Doğan, 2014: 143-144).

Tüm bunlarla birlikte takipçinin, mağduru kontrol etmek/denetlemek veya mağduru elde etmek için intihara teşebbüs etmesi veya mağduru intihar edeceğine dair tehdit etmesi de yine sık rastlanan yöntemlerdendir (Bozbayındır ve Önok, 2022: 305; Başar ve Sakallı, 2021: 24-25; Doğan, 2014: 144).

Israrlı Takibe İlişkin Hukuksal Düzenlemeler

Her şeyden önce ısrarlı takip kavramı, 2022'ye kadar Türk hukukunda bir suç olarak düzenlenmemiş, takiple birlikte ortaya çıkan rahatsızlık verici davranışlar, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK)'nda ayrı suçlar olarak ele alınmıştır. Söz konusu bu suçlar; "cinsel taciz (TCK m.105), tehdit (TCK. m.106), şantaj (TCK m.107), cebir (TCK m.108), kasten yaralama (TCK m.86), özel hayatın gizliliğini ihlâl (TCK m.134), kişilerin huzur ve sükûnunu bozma (TCK m.123)" (Uymaz ve Akdağ, 2015: 58), hakaret (TCK m.125), mala zarar verme (TCK m.151), iftira (TCK m.267) ve suç uydurma (TCK m.271) gibi suçlardır (Gürgezoğlu, 2010: 1).

Israrlı takip olgusuna Türk mevzuatında ilk kez 2012 yılında "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun"un 1. Maddesinde yer verilmiş, ne var ki, söz konusu Kanun'da ısrarlı takibe ilişkin herhangi bir tanım yapılmamıştır. Daha sonraki süreçte bu Kanun'un uygulanmasına yönelik olarak çıkarılan "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği"nin 3. Maddesinin (ş) bendinde ısrarlı takip kavramı tanımlanmıştır (Uymaz ve Akdağ, 2015: 59). Bu maddeye göre "Tek taraflı ısrarlı takip: Aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranışı ifade eder" (Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği, 2012; Doğan, 2014: 150-151; Zorluoğlu-Yılmaz, 2020: 218; Öztürk, 2017: 7-8).

Ülkemizde ısrarlı takibin suç olarak düzenlenmesinde ise iki önemli olay yer almaktadır. Bunlardan ilki; İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi (AİHM)'nin 9 Haziran 2009 tarihli "Opuz-Türkiye kararı", diğeri ise; 11 Mayıs 2011 tarihli "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)" dir (Özar, 2022: 1403).

2013 yılında Milliyet Gazetesi'nde "AİHM mahkûmiyeti de Nahide'yi koruyamıyor" başlıklı yazısında Damla Yur, olayın detaylarını aktardıktan sonra söz konusu Opuz olayının, AİHM tarihinde bir ilk olduğunu ifade etmiş, yazısının sonunda şu ifadelere yer vermiştir: "...Nahide Akgün'ün avukatlarının, AİHM'e yaptığı başvurunun ardından 2009 yılında AİHM, tarihinde ilk kez bir devleti aile içi şiddet konusunda mahkum etti. Mahkeme, Türkiye'nin şiddet gören bir kadını, savcılığa başvurduğu halde, kocasından koruyamayarak ayrımcılık yaptığına hükmederek Türkiye'nin Nahide Akgün'e 36 bin 500 euro ödemesini kararlaştırdı" (<https://www.milliyet.com.tr>).

Konuyla ilgili Morçatı da (2022), "...Bu karar aynı zamanda AİHM düzeyinde, bir devletin kadına yönelik şiddetle mücadele etme yükümlülüğünü vurgulayan ilk karar oldu. İstanbul Sözleşmesi bu karar üzerine inşa edildi ve devletlere kadınları şiddetten korumanın yanı sıra şiddeti önlemek için de yükümlülükler tanımladı" (<https://morcati.org.tr>) ifadelerini kullanmıştır.

Türkiye'nin de taraf olduğu "İstanbul Sözleşmesi"nin 34. Maddesinde ısrarlı takiple ilgili olarak: "Taraflar başka bir şahsa yönelik olarak gerçekleştirilen ve bu şahsı, şahsın kendisini güvende hissetmesini önleyecek şekilde korkutacak, kasıtlı bir biçimde tekrarlanan tehditkar davranışların cezalandırılmasını temin edecek gerekli yasal veya diğer tedbirleri alacaklardır" (Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi, 2011; Başar ve Sakallı, 2021: 24) ifadeleri yer almaktadır.

Her ne kadar, 19 Mart 2021 tarihinde yayınlanan Cumhurbaşkanı Kararı ile İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmiş olursa da ısrarlı takibin ayrı bir suç olarak düzenlenmesi, "Türk Ceza Kanunu"na, 12.05.2022 tarihli Kanun değişikliği ile eklenen 123/A Maddesi ile gerçekleşmiş ve böylece ısrarlı takip, suç olarak mevzuattaki yerini almıştır (Özar, 2022: 1403-1404).

Şöyle ki:

"Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma başlığı altında yer alan Madde 123 ve Madde 123/A:

Madde 123-(1)Sırf huzur ve sükununu bozmak maksadıyla bir kimseye ısrarla; telefon edilmesi, gürültü yapılması ya da aynı maksatla hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması halinde, mağdurun şikayeti üzerine faile üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

Israrlı takip

Madde 123/A-(Ek:12/5/2022-7406/8 md.)

(1)Israrlı bir şekilde; fiziken takip etmek ya da haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak suretiyle bir kimse üzerinde ciddi bir huzursuzluk oluşmasına ya da kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olan faile altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir.

(2)Suçun;

a)Çocuğa ya da ayrılık kararı verilen veya boşandığı eşe karşı işlenmesi,

b)Mağdurun okulunu, iş yerini, konutunu değiştirmesine ya da okulunu veya işini bırakmasına neden olması,

c)Hakkında uzaklaştırma ya da konuta, okula veya iş yerine yaklaşmama tedbirine karar verilen fail tarafından işlenmesi, hâlinde faile bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.

(3)Bu maddede düzenlenen suçun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır" (Türk Ceza Kanunu/Israrlı Takip, 2022).

Takibin Nedenleri

Literatüre bakıldığında takipçilerin, söz edilen takip davranışlarını gerçekleştirmelerindeki nedenler: fiziksel ve cinsel olarak mağduru çekici bulma (Mullen vd., 2006; Başar ve Sakallı, 2021: 25-26), mağdurla iletişime geçme/ilişki başlatma, mağdur üzerinde kontrol sağlama isteği (Spitzberg ve Cupach, 2003; Başar ve Sakallı, 2021: 25; Tjaden ve Thoannes, 2000; Reno vd., 1998: 14; Gürgezoğlu, 2010: 27; Zorluoğlu-Yılmaz, 2020: 218; Doğan, 2014: 143), mağdura korku aşılama isteği ve kıskançlık gibi nedenler olarak sıralanabilir (Gürgezoğlu, 2010: 27-28).

Diğer yandan reddedildiği halde tekrar birlikte olmayı isteme, ilişkinin bitmesini kabullenememe (Doğan, 2014: 143), reddedildiği ya da talebine karşılık bulamadığı için hedefindeki kişiden öç/intikam alma (Mullen vd., 2006; Başar ve Sakallı, 2021: 25-26) ya da ilişkinin bitirilmesine tepki olarak mağdura rahatsızlık verme, onu yıldırma çalışması (Öztürk, 2017: 7-8) gibi nedenler de görülebilmektedir.

Israrlı Takipte Takipçiler ve Mağdurlar

Israrlı Takibin Takipçileri Kimlerdir?

Israrlı takip eylemleri her ne kadar erkek ya da kadın tarafından gerçekleştirilse de istatistikler, takipçilerin çoğunlukla erkekler olduğunu göstermektedir (Cupach ve Spitzberg, 2004; Björklund, 2010: 18; Doğan, 2014: 142; Reno vd., 1998: 10; Zorluoğlu-Yılmaz, 2020: 225). Meloy (1997)'un yapmış olduğu çalışmada, takipçilerin %72'si erkek iken (Akt.: Sheridan vd., 2003: 154) Spitzberg (2002; 267)'in çalışmasında bu oran %79'dur.

Takipçiler; eski partner, şu anki partner, tanıdık birisi olabileceği gibi yabancı biri de olabilmektedir (Başar ve Sakallı, 2021: 26; Özar, 2022: 1401; Doğan, 2014: 142; Zorluoğlu-Yılmaz, 2020: 224; Gürgezoğlu, 2010: 13; Björklund, 2010: 18). Diğer bir deyişle takipçi; mağduru tanıyan bir arkadaşı, komşusu, eşi, yakını olabileceği gibi mağdur ile hiç tanışıklığı olmamış - genellikle ünlü kişilerin yaşadıkları- biri de olabilmektedir (Zorluoğlu-Yılmaz, 2020: 224; Türkmen, 2010: 1390).

Israrlı takipte, takipçilerin daha çok yabancı olduğu fikri ilk akla gelen düşünce olsa da yapılan araştırmalar, en fazla takibi yapan kişilerin; eski partner -eş, sevgili vb.- veya şu anki partner olduğunu, bunları tanıdık kişilerin takip ettiğini ileri sürmektedir (Meloy, 1999: 107; Spitzberg ve Cupach, 2007; Başar ve Sakallı, 2021: 26; Björklund, 2010: 18, Reno vd., 1998: 15).

Mağdurun eski partner tarafından takibi, daha kolay ve daha tehlikeli olabilmektedir. Çünkü; ilişki geçmişi nedeniyle takipçi, mağdurun kişisel verilerine daha kolay ulaşmakta ve daha tehlikeli olabilmektedir. Şu anki partnerin, ısrarlı takibi ise; ilişki devam ettiği için mağdur tarafından ısrarlı takip olarak görülmebilir. Ancak bir partnerin, diğerini her mecrada izlemesi,

neler yaptığını kontrol etmesi vb. durumlar, mağdurda korku ve endişe yaratıyorsa bu durumlar da ısrarlı takiptir (Başar ve Sakallı, 2021: 26).

Tüm bunlarla birlikte takip suçu, genellikle tek kişi tarafından gerçekleştirilse de suçun ortak/birlikte işlenmesinin önünde de bir engel yoktur. Mağduru birlikte takip edenler/ortak takipçiler de bulunmaktadır. Diğer yandan takipçiye, mağdurla ilgili -evinin adresi, telefon numarası, iş yerinin adresi vb.- bilgileri bulan/ulaştıran kişi de "yardım eden" (TCK m. 39) olarak sorumlu olabilmektedir (Özar, 2022: 1420).

Yapılan çalışmalarda *takipçilerin ortak özelliklerine* bakıldığında; ruhsal bozukluk -şizofreni, duygudurum bozukluğu veya sanrılı bozukluk- (Doğan, 2014: 142; Meloy, 1999: 113; Meloy, 2002: 119; Sheridan vd., 2003: 155) patolojik narsisizm, saldırganlık (Meloy ve Fisher, 2005: 7) madde kullanımı veya bağımlılığı (Başar ve Sakallı, 2021: 29; Mullen vd., 1999: 1249; Doğan, 2014: 142; Douglas ve Dutton, 2001: 544; Sheridan vd., 2003: 155), işlevsiz bağlanma stilleri, kıskançlık, öfke, terk edilme öfkesi, zavırlık (Douglas ve Dutton, 2001: 544), sabıka geçmişine sahip olma (Mullen vd., 1999: 1249; Douglas ve Dutton, 2001: 544; Sheridan vd., 2003: 155; Meloy, 2002: 119), sosyal yetersizlik, soyutlanma, yalnızlık vb. (Meloy ve Fisher, 2005: 7) faktörler göze çarpmaktadır.

Israrlı takipçilerin tipolojilerine bakıldığında da çeşitli modeller geliştirildiği görülmektedir. Bu modeller arasında, en yaygın olarak kullanılanlardan biri Avustralyalı psikiyatrist Mullen ve arkadaşları tarafından geliştirilen beşli sınıflandırma modelidir. Bu modele göre ısrarlı takipçi tipolojileri şunlardır: 1.Reddedilmiş ısrarlı takipçi, 2.İlişki tesis etmeye çalışan ısrarlı takipçi, 3.Kifayetsiz ısrarlı takipçi, 4.İntikamcı ısrarlı takipçi ve 5.Yağmacı ısrarlı takipçidir (Bozbayındır ve Önok, 2022: 307).

Israrlı takip konusunda çalışan Zona ve arkadaşları da takip suçunu işleyen kişileri üç grupta ele almışlardır. Bunlar: 1.Erotomanik Tacizci, 2.Aşk Takıntılı Tacizci, ve 3.Basit Takıntılı Tacizcidir (Gürgezoğlu, 2010: 9-10).

Israrlı Takibin Mağdurları Kimlerdir?

Israrlı takip mağdurları hem kadın hem de erkek olabilmektedir (Sheridan vd., 2003: 154). Ancak yapılan çalışmalara bakıldığında ısrarlı takip mağdurlarının genellikle kadınlar olduğu görülmektedir. Takip edilmenin en yaygın kurbanları ise genellikle eski eşlerdir (Douglas ve Dutton, 2001: 519). Blaauw ve arkadaşlarının (2002: 51) yaptığı çalışmada, mağdurların çoğu (%80) kadındır ve birçoğunun (%47) takipçiyle yakın ilişkisi/iletişimi vardır. Buna karşılık, erkeklerin de kadınlar tarafından ısrarlı takibe maruz bırakıldığı vakalar da mevcuttur (Bozbayındır ve Önok, 2022: 305).

Takip mağdurları konusunda, ikincil mağdur durumunu da unutmamak gerekmektedir. Sözü edilen ikincil mağdurlar; mağdurunun çocuğu, diğer aile

üyeleri, arkadaşları (samimi, sosyal, iş arkadaşları gibi) vb. olabilmekte, onlar da hedefteki mağdur kadar bu stresi ve korkuyu yaşayabilmektedirler (Gürgezoğlu, 2010: 16).

Israrlı takipte takip süresi, olayın doğasına göre değişmekle birlikte; yabancıların takibi kısa sürerken eski yakın partnerlerin takip edilmesi ise uzun sürebilmektedir (Björklund, 2010: 19). Literatüre bakıldığında ortalama takip süresi 4 hafta ile 20 hafta arasında değişmektedir (Mullen vd., 1999: 1245). Diğer bir deyişle takip etme eylemi aylarca hatta yıllarca devam edebilmektedir (Douglas ve Dutton, 2001: 527). Örneğin; Reno ve arkadaşlarının (1998: 21) yapmış olduğu çalışmada takip süresi ortalama 1.8 yıldır. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki; ısrarlı takipte uzayan süre, potansiyel psikolojik ve sosyal hasara neden olmakta hasarı daha da derinleştirmektedir (Björklund, 2010: 19).

Israrlı Takibin Mağdurlar Üzerindeki Olumsuz Etki ve Sonuçları

Israrlı takip, mağdurlar üzerinde birçok olumsuz etkiye neden olmaktadır. Bu olumsuz etkiler; sosyo-ekonomik, psikolojik ve fiziksel etkiler olarak sınıflandırılabilir.

Mağdurlar, takip edilmeden kaynaklı, *ekonomik kayıplar* yaşayabilmektedir. Örneğin, işe gidememekten kaynaklı iş kaybına/maddi kayıplara uğrayabilmekte, ek güvenlik önlemleri almak için parasını harcayabilmektedirler -güvenliği artırmak için hem işte hem evde hem de araçlarına cihazlar alma gibi-. Diğer yandan takipçi tarafından kırılan veya çalınan eşyalardan dolayı mağdurlar, mal ve mülk kaybı yaşayabilmektedirler. Takibin mağdurlarda oluşturduğu *sosyal* anlamdaki olumsuz sonuçlar ise; iş veya okul değişikliği, sosyal aktivitelere katılamama, sosyal ilişkilerde bozulma, ikamet yerini değiştirme, yaşam tarzını değiştirme, telefon numaralarını değiştirme vb. olarak karşımıza çıkabilmektedir. Takip sonucunda mağdurlarda artan güvensizlik, paranoya, kafa karışıklığı, korku, öfke veya saldırganlık, depresyon, uyku bozukluğu, aşırı yorgunluk veya halsizlik, iştahsızlık, baş ağrıları, mide bulantıları vb. gibi durumlar da *psikolojik olumsuzluklara* örnek gösterilebilir (Sheridan vd., 2003: 153; Blaauw vd., 2002: 52; Björklund, 2010: 26). Tüm bunlarla birlikte mağdurlar, takipçinin fiziksel saldırısına/şiddetine maruz kalabilmekte ve *fiziksel* olarak olumsuzluklar -yaralanmalar vb.-, yaşayabilmektedirler (Meloy, 1999: 92).

Öte yandan geleneksel toplumlardaki namus kültürü nedeniyle kadınlar ısrarlı takip sonucunda yaşadıkları bu olumsuz durumların yanında aile, akraba ve komşularının negatif tepkilerinden çekindikleri için bu durumu onlardan saklayıp, sosyal destekten mahrum kalabilmekte, yaşadıkları bu durumun duyulması halinde çevrelerinden suçlanacaklarını düşündüklerinden, olayı kapatmaya çalışabilmekte ya

da kendi kendilerine zarar verecek davranışlarda bulunabilmektedirler (Başar ve Sakallı, 2021: 29-30).

Mağdurların, ısrarlı takip ile *baş etme stratejilerine* bakıldığında ise en fazla kullanılan stratejilerin; yakınlarında (arkadaş veya aile üyelerinden) yardım isteme, takipçisi ile yüzleşme ve ondan kaçınma davranışları olduğu görülmektedir (Ferreira ve Matos, 2013'den akt.: Başar ve Sakallı, 2021: 30).

Sonuç Yerine

Toplumlarda bir halk sağlığı sorun olan şiddetin önemli bir boyutunu oluşturan ısrarlı takip, kasıtlı işlenen bir suçtur. Bireylerin kişilik ve yaşam haklarına karşı işlenen bu suç, bireylerde sosyo-ekonomik, psikolojik, fiziksel vb. olumsuzluklar yaratmakta, onların yaşam kalitesini düşürmektedir.

Ortaya çıkan bu olumsuzlukların önlenmesi, mağdurun etkin bir şekilde korunabilmesi için yasal düzenlemelerin oluşturulması ya da oluşturulmuş ise bu yasaların etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak gerekmektedir. Diğer bir deyişle sebebi her ne olursa olsun gerçekleştirilen takip eylemlerinin, mağdur üzerinde bir şiddete dönüşmeden önlenmesi ve takipçiye müdahale edilip, kontrol altına alınması elzem bir durumdur.

Toplumdaki sorunların çözümünde hukuksal kararlar ve uygulamalar oldukça etkin ve caydırıcı olsa da bunlarla beraber toplumdaki bilincin artırılması da bu sorunla mücadele etmede hatta bu sorunun ortaya çıkmasını önlemede etkin bir yoldur. Dolayısıyla bir şiddet biçimi olan takibin, toplumda mağdurlar yaratmaması adına takip konusunda kamuoyu özellikle de kadın ve kız çocukları bilgilendirilmeli (alandaki profesyonellerin verdiği eğitimlerle medyada yer alacak olan kamu spotlarıyla vb.) bu konuda farkındalık yaratılarak, sosyal ya da profesyonel desteklerin alınması sağlanmalıdır.

Diğer yandan kadınlara ve kız çocuklarına, yelpazesi geniş olan ısrarlı takibin bir suç olduğu, ısrarlı takibe maruz kaldığında hangi kurumlara (kolluk kuvvetleri, sosyal hizmet il müdürlükleri, şönimler, Alo: 184 vb.) başvuracağı konusunda bilgilendirilme yapılmalıdır.

Israrlı takibin taraflarından biri olan takipçilere sadece hukuksal anlamda ceza vermekle yetinilmemeli aynı zamanda onların rehabilitasyonları, uygun profesyoneller tarafından sağlanmalıdır. Çünkü suçun tekrarı, bu durumlarda karşılaşılan diğer önemli sorunlardan birini teşkil etmektedir (Opuz Davası'nda olduğu gibi).

Israrlı takip mağdurlarının korunması ve doğru kaynaklara yönlendirilmesi/kaynaklarla buluşturulması, güvenliklerinin sağlanması konusunda önemli bir sacayağı olan ilgili kurum personellerinin (kolluk kuvvetleri, sosyal hizmet il müdürlüğü vb. kurum personelleri) oldukça hassas olan ısrarlı takip

konusunda (ısrarlı takibin, suç olarak 2022’de TCK’da yer aldığı düşünülürse/henüz çok yeni) bilgilendirilmeleri, etkin ve hızlı bir şekilde duruma müdahale edebilmeleri sağlanmalıdır.

ısrarlı takip sorununun çözümünde bilimsel çalışmalara yer verilmeli, alanda farklı disiplinlerin çalışması sağlanmalıdır. Çünkü yapılan çalışmalar, nedenlerin ve bu nedenlere yönelik çözüm önerilerin ortaya konulmasında oldukça etkin rol oynamaktadır. Örneğin; ısrarlı takibin nedenleri, takipçilerin kimler olduğu, takipçilerin hangi yöntemleri kullanıldığı vb. faktörlerin ortaya konulması, ortaya konulan bu verilerin, toplumdaki ilgili kurumlar tarafından dikkate alınması ve bu doğrultuda (önleme, müdahale etme ya da rehabilite etme vb. gibi konularda) adımların atılması, çözümleri de beraberinde getirecektir.

Sonuç olarak ısrarlı takibin birçok nedeni, sayısız mağduru vardır. Dolayısıyla bu nedenlerin belirlenmesi ve zamanında gerekli müdahalenin yapılması, risk altındaki kadınları, şiddetin bir türü olan ısrarlı takipten ve onun zararlı sonuçlarından koruyacaktır.

Extended Summary

Violence, which emerges as a violation of human rights on the basis of human rights, victimizes women and children, in particular. Stalking constitutes an important dimension of violence, whose form and dimensions vary according to time and society.

Stalking, which is a chronic problem experienced by more than one person (Sheridan et al., 2003: 149), “refers to a constellation of behaviors involving repeated and persistent attempts to impose on another person unwanted communication and/or contact” (Mullen et al., 1999: 1244).

Stalking, which is “an old behavior, a new crime” (Meloy, 1999: 85; Douglas and Dutton, 2001: 520; Björklund, 2010: 16), was not defined as a crime until the 1990s. However, after the actress Rebecca Schaeffer was killed by her stalker in 1989 in California, USA, stalking took its place in the law (Meloy, 1999; Coleman, 1997; Spitzberg and Cupach, 2003; Gürgezoğlu, 2010; Başar and Sakallı, 2021).

The phenomenon of stalking was first included in Turkish legislation in the 1st article of Law No. 6284 on the Protection of the Family and the Prevention of Violence Against Women in 2012. However, no definition of stalking was made in the said Law. In the subsequent process, the concept of stalking was defined in clause (ş) of the 3rd article of the Implementation Regulation on Law No. 6284 on the Protection of the Family and the Prevention of Violence Against Women, which was enacted for the implementation of the said Law (Uymaz and Akdağ, 2015: 59).

There are two important events in the regulation of stalking as a crime in Turkey. The first is the “Opuz-Turkey decision” of the European Court of Human

Rights (ECHR) dated June 9, 2009. The other is the “Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence Against Women and Domestic Violence” (Istanbul Convention), dated May 11, 2011. Although Turkey withdrew from the Istanbul Convention with the President's Decision published on March 19, 2021, stalking was regulated as a separate crime with Article 123/A added to the Turkish Penal Code with the Law amendment dated 12.05.2022, and thus, stalking has taken its place in the legislation as a crime (Özar, 2022: 1403-1404).

Considering the reasons for stalking, which consists of elements such as intent in stalking, repetition of action, and arousing fear in the person (Spitzberg, 2002: 262) and in which the stalker are usually men and the victims are women, the following reasons can be observed: the stalker's desire to communicate/start a relationship with the victim, the desire to gain control over the victim (Spitzberg and Cupach, 2003; Başar and Sakallı, 2021: 25; Tjaden and Thoannes, 2000; Gürgezoğlu, 2010: 27; Zorluoğlu-Yılmaz, 2020: 218; Doğan, 2014: 143), the desire to instill fear in the victim, jealousy (Gürgezoğlu, 2010: 27-28), the desire to be together again, the inability to accept the end of the relationship (Doğan, 2014: 143), and the desire to take revenge on the target person for being rejected or unable to find a response to his request (Mullen et al., 2006; Başar and Sakallı, 2021: 25-26).

As a result of stalking in which different methods (calling by telephone, trying to reach the victim by e-mail, sending gifts, following the target person on the street, surveillance, etc.) are used, the victims may experience many socio-economic, psychological, and physical negativities, such as loss of job/financial losses, change of job or school, the inability to participate in social activities, deterioration in social relations, changing the place of residence, lifestyle, and telephone numbers, insecurity, fear, anger or aggression, depression, sleep disturbance, extreme tiredness or weakness, loss of appetite, headaches, nausea (Sheridan et al., 2003: 153; Blaauw et al., 2002: 52; Björklund, 2010: 26), and exposure to physical attack/violence by the stalker (Meloy, 1999: 92).

Hence, to prevent these negativities and protect the victim effectively, it is necessary to establish legal regulations or ensure the effective implementation of these laws if they have been established. In other words, it is essential that the stalking actions, regardless of their reason, are prevented before they turn into violence on the victim and that the stalker is intervened and taken under control.

Although legal decisions and practices are very effective and deterrent in solving the problems in society, raising awareness in society is also an effective way to combat this problem and even to prevent the emergence of this problem. Therefore, in order that stalking, which is a form of violence, does not create

victims in society, the public, particularly women and girls, should be informed about stalking (with the training provided by professionals in the field, public service announcements in the media, etc.), awareness should be raised on this issue, social and professional support should be provided, and more scientific studies should be conducted in the field.

Kaynaklar

- Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği. (2012). Israrlı Takip, <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=17030&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeli&mevzuatTertip=5> Erişim Tarihi: 27.02.2023.
- Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun. (2012). Israrlı Takip, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6284.pdf>, Erişim Tarihi: 27.02.2023.
- Başar, D. ve Sakallı, N. (2021). Israrlı Takip: Tanımı ve Sosyal Psikolojik Değişkenler ile İlişkileri, *Türk Psikoloji Yazıları*, 24(47), 22-36.
- Bilican-Gökkaya, V. (2018). *Kadına Yönelik Şiddetin Diğer Bir Boyutu: Flört Şiddeti*, Toplumsal Cinsiyet Bağlamında (iç.), A. Solak (Ed.), Şiddet ve Sosyal Travmalar, (ss.. 400-416). Ankara: Hegem Yayınları.
- Birleşmiş Milletler (UN). (1993). Declaration on The Elimination of Violence Against Women, United Nations, <http://www.un.org.documents/ga/res/48/a48r104.htm>, Erişim Tarihi 06.03.2020.
- Björklund, K. (2010). Stalking and Violence Victimization Among Finnish University Students, Institute of Behavioural Sciences University of Helsinki Finland.
- Blaauw, E., Winkel, F. W., Arensman, E., Sheridan, L., and Freeve, A. (2002). The Toll of Stalking: The Relationship Between Features of Stalking and Psychopathology of Victims, *Journal of Interpersonal Violence*, 17(1), 50-64.
- Black, M. C., Basile, K. C., Breiding, M. J., Smith, S. G., Walters, M. L., Merrick, M. T., Chen, J. and Stevens, M.R. (2011). *The National Intimate Partner and Sexual Violence Survey (NISVS): 2010 Summary Report*. Atlanta, GA: National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention. https://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/nisvs_report2010-a.pdf, Erişim Tarihi: 13.03.2023.
- Bozbayındır, A. E. ve Önok, M. (2022). Alman ve İtalyan Ceza Hukukunda Israrlı Takip Suçu, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Sayı:1, 295-376.
- Carney, M. M. and Barner, J. R. (2012). Prevalence of Partner Abuse: Rates of Emotional Abuse and Control, *Partner Abuse*, Volume: 3, Number: 3, 286-335.
- Catalona, S. (2012). "Stalkin Victims in the United States-Revised", U.S. Deparment of Justice Office of Justice Programs, 1-10. https://bjs.ojp.gov/content/pub/pdf/svus_rev.pdf, Erişim Tarihi 06.03.2023.
- Coleman, F. L. (1997). Stalking behavior and the cycle of domestic violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 12 (3), 420-432. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/088626097012003007>, Erişim Tarihi: 10.03.2023.
- Cupach, W. R. and Spitzberg, B. H. (2004). *The Dark Side of Relationship Pursuit: From Attraction to Obsession and Stalking*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Dennison, S. M. and Thomson, D. M. (2002). Identifying Stalking: The Relevance of Intent in Commonsense Reasoning, *Law and Human Behavior*, Vol: 26, No: 5, 543-561.
- Doğan, R. (2014). Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak, Israrlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu, *Ankara Barosu Dergisi*, Sayı: 2, 137-154.
- Douglas, K. S. and Dutton, D.G. (2001). Assessing the link between stalking and domestic violence, *Aggression and Violent Behavior* 6, 519-546.
- Güllü, C. ve Çiftçi, U. (2022). *Çalışma Yaşamında Şiddet ve Tacizin Önlenmesine İlişkin Başvuru Rehberi, Uluslararası Çalışma Örgütü*, Ankara, ss.1-30. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/publication/wcms_862678.pdf , Erişim Tarihi: 17.02.2023.
- Gürgezoğlu, E. (2010). Takip/İzlemeye İlişkin Algının İncelenmesi ve Mağdur Olan/Olmayanların Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması, T.C. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi). (2011). Israrlı Takip, <https://rm.coe.int/1680462545> Erişim Tarihi: 27.02.2023.
- Mavili, A. (2014). *Aile İçi Şiddet Kadının ve Çocuğun Korunması*, Ankara: Elma Yayınevi.
- Meloy, J. R. (1999). Stalking: An Old Behavior, A New Crime, *Psychiatric Clinics of North America*, Vol: 22, Num: 1, 85-99.
- Meloy, J. R. (2002). Stalking and violence, In J. Boon and L. Sheridan (eds.) *Stalking and psychosexual obsession: Psychological perspectives for prevention, polcing, and treatment*. West Sussex, UK: John Wiley & Sons, Ltd. 105-124.
- Meloy, J. R. and Fisher, H. (2005). Some Thoughts on the Neurobiology of Stalking, *J. Forensic Sci*, Vol: 50, No: 6, 1-9.
- Uluocak, Ş., Gökulu, G., Bilir, O., Etizer-Karacık, N. ve Özbay, D. (2014). *Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Kadına Yönelik Şiddet Çanakkale Örneği ve Çanakkale'de Kadın Hakları Konusundaki Sosyal Hizmet Çalışmalarının Kısa Tarihçesi*, Edirne: Paradigma Kitabevi Yayınları.
- Morçatı (2022). Opuz Davası, <https://morcati.org.tr/izleme-raporlari/aihm-opuz-grup-davasi-2022-golge-raporu/> Erişim Tarihi: 27.02.2023.
- Morçatı, Şiddet Biçimleri, <https://morcati.org.tr/siddet-bicimleri/>, Erişim Tarihi: 26.02.2023.
- Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R. and Stuart, G. W. (1999). Study of Stalkers, *Am J Psychiatry* 156:8, 1244-1249.
- Özar, S. (2022). Israrlı Takip Suçu (TCK m. 123/A), *Ankara Üni. Hukuk Fak. Dergisi*, 71 (3), 1397-1430.
- Öztürk, N. (2017). Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Bazı Yenilikler ve Öneriler, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 8, Sayı:1, 1-32.
- Palmén, R., Francoli, N., Genova, A., Göksel, A., Sales, L., Sansonetti, S., Tozlu, Ç., Güngör, D. and Öztürk, A. (2016). *WAVE: Kadına Yönelik Şiddet Karşılaştırmalı Raporu: İtalya, İspanya ve Türkiye*, <https://notus->

- asr.org/wp-content/uploads/2016/05/WAVE_CR_TR_FINAL_7M arch2016-2-2.pdf, Erişim Tarihi: 19.02.2023.
- Regehr, C. (2009). Stalking Victims, Chapter 9, pp.261-285. https://samples.jbpub.com/9780763772109/72109_ch09_roberts.pdf, Erişim Tarihi 06.03.2023.
- Reno, J., Robinson, L., Brennan, N. and Schwartz, K. (1998). Stalking and Domestic Violence: The Third Annual Report to Congress Under the Violence Against Women Act, U.S. Department of Justice Office of Justice Programs, pp.1-67. <https://www.ojp.gov/pdffiles1/ovw/172204.pdf>, Erişim Tarihi 06.03.2023.
- Sallan Gül, S. (2013). *Türkiye’de Kadın Sığınmaevleri Erkek Şiddetinden Uzak Yaşama Açılan Kapılar mı?*, İstanbul, Bağlam Yayınları.
- Sheridan, L. P., Blaauw, E. and Davies, G.M. (2003). Stalking Knowns and Unknowns, *Trauma, Violence & Abuse*, Vol: 4, No: 2, 148-162.
- Spitzberg, B. H. (2002). The Tactical Topography of Stalking Victimization and Management, *Trauma, Violence & Abuse*, Vol: 3, No: 4, 261-288.
- Spitzberg, B. H. ve Cupach, W. R. (2003). What mad pursuit?: Obsessive relational intrusion and stalking related phenomena. *Aggression and Violent Behavior*, 8(4), PP.345-375. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S135917890200068X>, Erişim Tarihi: 10.03.2023.
- Tjaden, P. and Thoennes, N. (2000) Full Report of the Prevalence, Incidence, and Consequences of Violence against Women. U.S. Department of Justice, Washington DC.
- Türk Ceza Kanunu (2022). Israrlı Takip (123/AMadde), <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5237.pdf> Erişim Tarihi: 27.02.2023.
- Türk Dil Kurumu (TDK). (2023). Şiddet, <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 26.02.2023
- Türkmen, A. (2010). Yeni Bir Hukuki Olgu Olarak Israrlı Takip ve Taciz (Stalking) ve Bunun Türk Medeni Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 11, Özel Sayı: 2009, 1387-1434.
- Uyumaz, A. ve Akdağ, İ. (2015). Türk Özel Hukukunda Şiddet ve Israrlı Takip Kavramı ile Israrlı Takip Mağdurunun Korunması, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: XIX, Sayı: 2, 45-94.
- World Health Organization (2002). The World Report on Violence and Health. Geneva: World Health Organization.
- Yur, D. (2013), Opuz Davası, <https://www.milliyet.com.tr/gundem/aihm-mahk-miyeti-de-nahide-yi-koruyamiyor-1782480> Erişim Tarihi: 27.02.2023.
- Zorluoğlu-Yılmaz, A. (2020). Özel Hukuk Düzenlemeleri Işığında Kadın ve Çocuklara Karşı Tek Taraflı Israrlı Takip (Stalking), Cyberstalking ve Sorumluluk, *Journal of Institute of Economic Development And Social Researches*, Vol:6, Issue:23, 215-236.